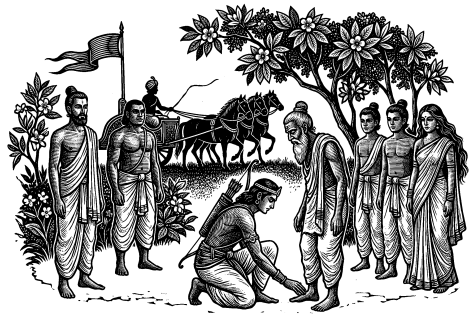

HOOFDSTUK TWINTIG

Behalve onsterfelijkheid

Het wiel van de Tijd

Bij zonsopgang, toen hij zijn ochtendriten had verricht, kwam Dhaumya met Arshtishena naar de Pandava's. Ze bogen tot aan de voeten van Arshtishena en van Dhaumya, en met gevouwen handen eerden ze alle brahmanen. Dhaumya nam Yudhishthira bij zijn rechterhand, keek naar het oosten en zei:

'Daar ligt de Mandara, de koning van de bergen, en hij strekt zich uit over de aarde tot aan de oceaan. Indra en Kubera bewaken die windstreek, met haar bergen en wouden. Daar wonen ze, zeggen de rishi's die de dharma kennen, en daar vereren de mensen de zon wanneer hij opkomt, en de rishi's, de siddha's, de sadhya's en de goden met hen.'

Hij draaide zich met Yudhishthira naar het zuiden. 'Daar woont Yama, de koning die de dharma volgt en over alles heerst wat ademt, in de windstreek waar de doden heen gaan. Daar ligt Samyamana, het huis van de koning van de doden.

En de berg in het westen noemen de wijzen de Asta. Daar komt de zon tot rust, gedragen door de waarheid. In die berg en in de grote oceaan woont koning Varuna, en hij beschermt de wezens.'

Daarna keerde hij zich met hem naar het noorden, en Yudhishthira keek omhoog. ‘Daar staat de grote Meru, die de hele windstreek verlicht, de toevlucht van wie het brahman kent, de allerhoogste werkelijkheid. Daar is de zaal van Brahma, en daar woont hij, de Grootvader, die alles voortbrengt wat beweegt en wat stilstaat. Ook de zonen die uit Brahma’s geest geboren zijn, met Daksha als de zevende, hebben daar hun plaats, en daar gaan de zeven rishi’s van de goden onder en weer op, met Vasishtha als de eerste. Kijk naar die top van de Meru, zonder een stofje: daar zit de Grootvader met de goden die hun voldoening in het Zelf vinden.

Voorbij de zaal van Brahma straalt een hogere plaats, die van Narayana, de god zonder begin en zonder einde, die men de oergrond van alle wezens noemt. Zelfs de goden zien haar alleen met moeite. Ze is feller dan de zon en het vuur, en goden en danava’s kunnen er niet in kijken. Ten oosten van de Meru ligt ze. Daar komen zelfs de brahmaanse rishi’s niet, en de andere grote rishi’s nog minder, alleen de yati’s, de asceten die zich volkomen bedwingen. Als het licht van de sterren daar komt, schijnt het niet meer: daar straalt alleen hij. De yati’s gaan daar naar Narayana, uit toewijding, met de hoogste ascese en gezuiverd door goede daden. Volmaakt in de yoga, vrij van duisternis en verblinding, gaan ze erheen, en ze keren niet terug naar deze wereld. Die plaats staat vast, ze vergaat niet en verandert niet. Ze is altijd van hem, de Heerser. Buig hier, Yudhishthira.’

Yudhishthira boog, en Dhaumya ging verder.

‘Elke dag gaan de zon en de maan rechtsom om deze Meru heen, en alle sterren ook. De zon verdrijft het duister en neemt al het licht met zich mee. Als hij is ondergegaan en de schemering voorbij is, neemt hij de weg naar het noorden, en langs de Meru komt hij weer, met zijn gezicht naar het oosten. Ook Soma, de maan, gaat met de sterren rond, en hij verdeelt de maand bij de dagen van de nieuwe en de volle maan, en daarna keert hij terug naar de Mandara. Wanneer de zon de kou wil brengen, gaat hij naar het zuiden, en de winter komt over alle wezens. Op de terugweg neemt hij het vuur van alles wat beweegt en wat stilstaat in zich op, en dan overvallen zweet, vermoeidheid en slaap de mensen. Daarna geeft hij, langs een weg die niemand kan aanwijzen, het vuur terug als regen, en met regen, wind en warmte laat hij alles weer groeien.

Zo draait de zon onvermoeid het wiel van de Tijd, en hij trekt alle wezens met zich mee. Zijn gang houdt nooit op. Hij deelt de wezens hun levensduur

en hun daden toe, en hij brengt dag en nacht voort, en de kleinste delen van de tijd.'

De broers woonden op de Gandhamadana en hielden hun geloften, en ze verlangden ernaar Arjuna te zien. Gandharva's en grote rishi's kwamen bij hen op bezoek. De Pandava's zagen de hellingen van de berg vol bloemen, waar de pauwen riepen, en de lotusmeren die Kubera zelf had aangelegd, met eenden en ganzen tussen de lotussen. Ze trokken steeds rond, maar de top van de berg, met zijn reuzenbomen en de wolken eromheen, konden ze niet bevatten. Door de gloed van de berg zelf en de kracht van de kruiden die er groeiden, was er geen verschil tussen dag en nacht, en daar zagen ze de zon opkomen en ondergaan.

Ze reciteerden de Veda, ze verrichtten hun riten, ze hielden zich aan de dharma en aan hun geloften, en ze wachtten op de komst van de man die zijn woord hield. Ze wensten elkaar toe dat Arjuna snel zou terugkomen, meester van de wapens, en dat ze hier dan samen blij zouden zijn, en ze legden zich toe op ascese en yoga. Ze dachten steeds aan hem, en elke dag en elke nacht duurde voor hen een jaar. Sinds hij met Dhaumya's verlof zijn haar in strengen had gebonden en uit het Kamyaka-woud was vertrokken, op bevel van zijn broer, hadden ze geen vreugde meer gekend. Zo kwamen ze moeizaam een maand door.

Arjuna had intussen vijf jaar in het huis van Indra gewoond, en van de koning van de goden had hij alle wapens van de goden gekregen. Hij boog voor Indra, liep rechtsom om hem heen en nam afscheid, en hij ging op weg naar de Gandhamadana.

Als een dienaar

Op een dag, terwijl ze aan Arjuna dachten, zagen ze plotseling de wagen van Indra komen. Matali mende hem. De wagen glansde als de bliksem en zette de lucht in een gloed. Daarop zat Arjuna, met een diadeem op zijn hoofd, met kransen en nieuwe sieraden.

Hij stapte van de wagen op de berg. Eerst boog hij tot aan de voeten van Dhaumya, toen tot aan die van Yudhishthira, en daarna tot aan de voeten van Bhima, en de tweeling bogen voor hem. Hij liep naar Draupadi en stelde haar

gerust, en ten slotte ging hij nederig bij zijn oudste broer staan en prees de koning.

Ze liepen rechtsom om de wagen heen waarmee Indra, de doder van Namuchi, zeven scharen van de zonen van Diti had verslagen. Matali eerden ze zoals ze de koning van de goden zelf zouden eren, en ze vroegen hem hoe het met alle goden ging. Hij groette hen, gaf hun raad zoals een vader zijn zonen, en keerde met de wagen terug naar Indra.

Toen hij weg was, gaf Arjuna de kostbare sieraden die hij van Indra had gekregen aan Draupadi, zijn geliefde. Hij ging zitten te midden van zijn broers en van de brahmanen.

'Van Indra heb ik de wapens geleerd,' zei hij, 'van Vayu en van Shiva zelf. En door mijn gedrag en mijn aandacht waren alle goden met Indra tevreden over mij.' Meer vertelde hij die avond niet over zijn tijd bij de goden, en die nacht sliep hij gerust bij de zonen van Madri.

's Ochtends gingen Arjuna en zijn broers naar Yudhishthira, de koning van de dharma, en ze groetten hem. Op dat moment klonk er hoog in de lucht, waar de goden wonen, het geluid van instrumenten, het ratelen van wagenwielen en het luiden van bellen, en alle wilde dieren en alle vogels riepen, ieder op zijn eigen manier. Gandharva's en apsara's kwamen van alle kanten in hun wagens, en ze volgden de koning van de goden. Indra stond op een wagen met een gouden tuig, getrokken door voskleurige paarden, en de wagen dreunde als een onweerswolk. Bij de zonen van Pritha stapte de god met de duizend ogen af.

Yudhishthira ging hem met zijn broers tegemoet, en hij eerde hem volgens de regels. Arjuna boog zich voor Indra neer, en daarna stond hij gebogen bij de koning van de goden, als een dienaar. Yudhishthira zag zijn broer daar staan, nederig, met zijn haar in strengen, zuiver en vol ascese, en hij leefde op.

'Jij zult deze aarde regeren, koning, zoon van Pandu,' zei Indra tegen hem. 'Ik wens je alle goeds. Ga terug naar de hermitage in het Kamyaka-woud. Alle wapens heeft Arjuna van mij gekregen, en hij heeft er zijn best voor gedaan. Hij heeft mij een dienst bewezen. De drie werelden samen kunnen hem niet verslaan.' Toen ging Indra terug naar de hemel van de goden, en de grote rishi's zongen zijn lof.

'Wie deze ontmoeting van Indra met de zonen van Pandu in het huis van de heer van de schatten met aandacht voordraagt,' zei Vaishampayana, 'en een jaar lang leeft als brahmacharin, in onthouding, zoals een leerling van de Veda,

beheerst en trouw aan zijn geloften, die leeft honderd jaar, zonder hindernis en gelukkig.'

Behalve onsterfelijkheid

Toen Indra weg was, kwam Arjuna met zijn broers en met Draupadi naar Yudhishthira toe, en hij boog voor hem. Yudhishthira rook aan zijn hoofd.

'Hoe is die tijd in de hemel van de goden voor je voorbijgegaan, Arjuna? Hoe heb je de wapens gekregen? Hoe heb je Indra gezien, en de god die de Pinaka draagt, en hoe heb je ze tevreden gesteld? Indra zei dat je hem een dienst hebt bewezen. Wat heb je dan voor hem gedaan? Ik wil het allemaal horen.'

En Arjuna vertelde.

Ik had de kennis in me opgenomen die jij me had gegeven, de Pratismriti, en op jouw bevel ging ik het woud in. Van Kamyaka trok ik naar de Bhrigutunga, de rots van Bhrigu, en daar begon ik met mijn ascese. Na één nacht zag ik op de weg een brahmaan. 'Waar ga je heen, zoon van Kunti?' vroeg hij. 'Zeg het me.' Ik vertelde het hem, en hij eerde me. 'Leg je toe op de ascese,' zei hij. 'Dan zul je binnenkort de koning van de goden zien.'

Op zijn woord klom ik de besneeuwde berg op, en ik deed ascese. De eerste maand at ik wortels en vruchten, de tweede maand leefde ik van water, de derde at ik niets, en de vierde maand stond ik met mijn armen omhoog. Mijn levenskracht nam niet af, en dat leek me een wonder.

Toen de vierde maand voorbij was, op de eerste dag van de vijfde, kwam er een wezen naar me toe in de gedaante van een zwijn. Het woelde de aarde om met zijn snuit en zijn poten en rolde zich telkens om. Achter het zwijn kwam een ander wezen, groot, in de gedaante van een Kirata, een jager uit de bergen, en een stoet vrouwen volgde hem. Ik nam mijn boog en mijn twee kokers die nooit leeg raken, en ik schoot een pijl op het zwijn. Op hetzelfde moment spande de Kirata zijn sterke boog en trof het nog harder, en het was alsof hij mijn hart deed beven.

'Ik had het eerst,' zei hij. 'Waarom heb je erop geschoten, tegen de regel van de jacht? Blijf staan.'

De reus stormde op me af, en we bedekten elkaar met pijlen. Ik schoot pijlen met vlammende punten, waarover ik mantra's had uitgesproken, en hij

werd honderd gestalten, en duizend. Ik schoot op al die lichamen, en ze werden weer één, en weer schoot ik. Hij werd klein met een groot hoofd, en groot met een klein hoofd, en toen hij weer één was, kwam hij op me af. Met pijlen kon ik hem niet aan, en ik nam het wapen van Vayu, de god van de wind. Maar ik kon hem er niet mee doden. Hij sloeg het af, en ik stond versteld. Ik overstelpte hem met nog meer wapens: het wapen dat Sthunakarna heet, het ijzeren net, de pijlenregen, het wapen van de berg en de regen van stenen. Hij lachte en slokte ze allemaal op.

Toen alle wapens gedoofd waren, riep ik het wapen van Brahma op. Vlammende pijlen hoopten zich van alle kanten om hem heen, en terwijl ik hem met dat grote wapen bedolf, werd hij groter. De wereld gloeide van het vuur dat van mij uitging, en de windstreken en de lucht stonden in lichterlaaie. Maar in een ogenblik vernietigde hij ook dat wapen. Nu ook het wapen van Brahma geslagen was, werd ik bang, heel bang. Ik greep mijn boog en mijn twee kokers en viel hem aan, en ook die wapens at hij op.

Zonder wapens worstelden we met onze armen. We sloegen elkaar met vuisten en met de vlakke hand, en hij wierp me neer. Ik viel op de grond en bewoog niet meer. Lachend verdween hij, met de vrouwen, voor mijn ogen. Even later stond hij er weer, in zijn eigen gestalte, die van een god: Shiva, met de stier in zijn vaandel en met Uma, zijn vrouw, naast zich. Hij kwam op het strijdveld naar me toe, de drietand in zijn hand, en zei: 'Ik ben tevreden.'

Hij nam mijn boog en mijn twee kokers met de pijlen die nooit opraken, en hij gaf ze me terug. 'Kies een gunst, zoon van Kunti. Wat kan ik voor je doen? Zeg me wat er in je hart leeft, en ik geef het je. Behalve onsterfelijkheid: zeg me wat je wilt.'

Ik vouwde mijn handen, en met mijn gedachten bij de wapens boog ik mijn hoofd voor hem. 'Als u mij goedgezind bent,' zei ik, 'dan is dit de gunst die ik wens: ik wil alle wapens kennen die er bij de goden zijn.'

'Die geef ik je,' zei de god met de drie ogen. 'Mijn eigen wapen, het wapen van Rudra, zal je dienen.' En hij gaf me de Pashupata. 'Maar je mag het nooit op mensen gebruiken,' zei hij. 'Alleen als je zwaar in het nauw zit, Arjuna, of om wapens af te weren, mag je het gebruiken.' Hij gaf me verlof, en ik ging daar zitten. Voor mijn ogen verdween de god.

Door zijn gunst sliep ik die nacht vredig op die plek. De volgende ochtend, toen ik mijn ochtendriten had verricht, zag ik de brahmaan weer die ik eerder had gezien, en ik vertelde hem dat ik de grote god had ontmoet.

‘Je hebt de grote god gezien zoals niemand anders hem ziet,’ zei hij. ‘Nu zul je alle hoeders van de wereld ontmoeten, Yama en de anderen, en je zult de koning van de goden zien, en hij zal je wapens geven.’ Hij sloeg zijn armen om me heen, nog eens en nog eens, en hij ging weg, waarheen hij wilde.

Die middag kwamen de hoeders van de wereld, Kubera en Yama, Varuna en Indra, ieder op zijn plaats. ‘Om het werk van de goden te volbrengen heb je Shiva gezien,’ zeiden ze. ‘Neem nu ook van ons wapens aan.’ Ik boog voor hen en nam hun wapens aan, en ze gingen terug.

Indra stond op zijn wagen, en hij glimlachte. ‘Al voordat je hier kwam, Arjuna, wist ik van je. Nu laat ik me aan je zien. Je zult naar de hemel van de goden gaan, en Matali zal je brengen.’

‘Wees mij goedgezind,’ zei ik tegen hem. ‘Ik kies u tot mijn leraar, om de wapens.’

‘Als je de wapens kent, kind, zul je wrede dingen doen. Maar goed: bereik het doel waarvoor je ze wilt hebben.’

‘Ik zal de wapens van de goden nooit op mensen gebruiken,’ zei ik, ‘behalve om wapens af te weren. Geef me die wapens, koning van de goden, dan zal ik later de werelden winnen die met de wapens te winnen zijn.’

‘Ik zei dat om je op de proef te stellen, Arjuna,’ zei Indra. ‘Wat je nu zegt, past bij mijn zoon. Kom naar mijn huis en leer daar alle wapens, ook die ik zelf heb.’

Hij verdween, en de wagen van Indra kwam, door Matali gemend. ‘Indra wil je zien,’ zei Matali. ‘Je bent er klaar voor, doe nu het hoogste werk. Kom de werelden zien van wie goed hebben gedaan, en ga met je lichaam naar de wereld van de goden.’

Ik nam afscheid van de besneeuwde berg, liep er rechtsom omheen en stapte op de wagen. Matali kende de paarden, en hij dreef ze aan, zo snel als de gedachte en de wind. Terwijl de wagen slingerde, keek hij me aan. ‘Dit is vreemd,’ zei hij. ‘Dat heb ik nog nooit gezien. Zelfs de koning van de goden heb ik bij de eerste ruk van de paarden zien wankelen, en jij blijft staan. Die kracht van je gaat die van Indra te boven.’

Hij liet me de wouden van de goden zien, en Amaravati, de stad van Indra. Alle scharen van de goden gaven me kracht, roem en vuur, en de overwinning in de strijd. Ik stond met gevouwen handen voor Indra, en hij gaf me de helft van zijn zetel.

Chitrasena, de zoon van Vishvavasu, werd mijn vriend, en hij leerde me de hele kunst van de gandharva's. Ik minachtte die kunst niet en maakte me haar goed eigen, maar mijn aandacht bleef bij de wapens, en Indra was blij dat ik dat wilde.

Toen ik de wapens beheerste en Indra me vertrouwde, legde hij zijn beide handen op mijn hoofd. 'Nu kunnen zelfs de scharen van de goden je in de strijd niet verslaan,' zei hij, 'laat staan de mensen op aarde. Je bent waakzaam en bekwaam, je spreekt de waarheid en je bedwingt je zinnen. Vijftien wapens heb je gekregen, met de vijf manieren om ermee om te gaan: je weet hoe je ze loslaat, hoe je ze terughaalt en hoe je ze opnieuw loslaat, wat je doet als er iets misgaat, en hoe je ze afweert. Nu is de tijd gekomen voor de gurudakshina, het geschenk dat een leraar toekomt. Beloof me dat je het zult brengen. Dan zeg ik je wat het is.'

'Als ik het kan,' zei ik, 'beschouw het dan als gedaan.'

Indra lachte. 'Er is in de drie werelden niets wat jij niet kunt. Er zijn danava's die Nivatakavacha's heten, mijn vijanden. Ze wonen in een vesting in de schoot van de oceaan, drie koti's van hen, dertig miljoen, allemaal gelijk van gestalte, van kracht en van glans. Dood hen daar, zoon van Kunti. Dat is je gurudakshina.'

Hij gaf me zijn wagen, met Matali en met paarden met haren als pauwenveren. Hij bond deze diadeem op mijn hoofd, hij gaf me sieraden zoals de zijne en dit harnas, dat niets kan doorboren, en hij zette deze pees op de Gandiva, die nooit slijt. Ik vertrok op die wagen, waarmee de koning van de goden eens Bali versloeg, de zoon van Virochana. Alle goden werden wakker van het geluid, en ze dachten dat ik Indra was en kwamen op me af. 'Wat ga je doen, Arjuna?' vroegen ze.

'Ik ben op weg om de Nivatakavacha's te doden,' zei ik. 'Wens me het goede.'

Ze prezen me, zoals ze Indra prijzen. 'Met deze wagen heeft Indra in de strijd ontelbare daitya's verslagen,' zeiden ze. 'Met deze wagen zul jij de Nivatakavacha's overwinnen, zoals Indra vroeger. En hier is de beste van alle schelpen: daarmee zul je de danava's verslaan.' De goden gaven me de schelp Devadatta, die in het water geboren is, en ik nam haar aan, voor de overwinning, terwijl ze mijn lof zongen. Met die schelp trok ik naar de woonplaats van de danava's, om te vechten.

. . .

HOOFDSTUK TWINTIG van *De wapens van de goden*, boek 4 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/behalve-onsterfelijkheid/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *De stad in de zee*, staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/de-stad-in-de-zee/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.